

Blattny T.: Adatok az ezüsthárs (*Tilia tomentosa* Mönch.) északi határának megállapításához.

Simonkai Lajos, „Hazánk és a földkerekség hársfajainak bíráló átnézete“ című jeles munkájában a *T. tomentosa* elterjedési körének északi határpontjaira nézve nem erősíti meg sem Kitaibel¹ beregmegyei, sem Adler² máramarosi adatát. A Simonkai-látta legészakibb termőhely Szilágysomlyó (i. m. 293. old.). Ezúttal az északkeleti vármegyék általam ismert. vagy más úton tudomásomra jutott termőhelyeiről óhajtok megemlékezni.

Szilágysomlyó és Szatmár megye határán a Bükkhegységnek Mosóbányától Ny-ra eső, alacsony gerincén és Gardánfalván a Szamos mellékén elvéve láttam. Hiszem, hogy a Szamos jobbpartján (Ilosvai-hegység ny.-i dombjai) is előfordul, mert északabbra: Nagybányán nő (Kereszthegy 512 m.). Sárköz közelében, északkeleti irányban, egy — környezetéből eléggé kiemelkedő — kúp alakú hegy vonta magára figyelmemet, rajta több kilométer távolságból szürkéllett elő az ezüsthárs a tölgyerdő zöldjéből. Muzsdai megállóhely közelében a Hegyfőnek kötörmelékessé sekély talajú tölgyesében valóban tömérdek ezüsthársra akadtam, egészen a 479 méteres tetőpontig.

Szálerdőformációban (*Quercus robur* L.), mely itt szemmel láthatólag magán hordja a természetes alakulás jellegeit, északi határállomásai közelében másutt aligha találni. Szilágysomlyó megyében teljesen kiöregt példányát nem láttam, többnyire a vegyes lombos erdő nyomorult alfaja, vagy a mezőgazdasági területek széléin vonuló dombok sarjerdeinek alárendelt alkotóeleme, ellenben a Hegyfőn hatalmas méretű példányai körül buján terjeszkednek szét gyökérsarjai, emlékeztetve tipikus délvidéki (Krassószőrény-megyeyei) termőhelyeire. Hogy a Hegyfőn a *Tilia tomentosa*-val jellemzett tölgyformáció ily épségben megmaradt, annak az a magyarázata, hogy e terület uradalmi vadaskert céljait szolgálja, e köves és meredek hegykúpon a fahasználat úgy látszik már régi idők óta csak egyes beteg, vagy kidőlt fák kiszedésére szorítkozik. Ez eredmény után teljesen elfogadhatónak vélem egy — azon a környéken többször megfordult — erdőtisztnek azt az állítását, hogy az ugoesamegyei Nagytarnán (Királyházától Dk.-re) is van ezüsthárs.

E ponton tehát közelébe értünk volna Máramaros vármegyének is, melynek területére a Nagyszőlősi hegyek is benyúlnak; ha e megyében Adler valahol látta, úgy ez csak Huszt környéke lehetett. E vidék részletes felkutatása, azt hiszem, eredménnyel járna.

¹ W. et Kit. Icones I. 3. old.; Reliquiae Kitaibelianae 16. és 48. old.

² Adler manuscriptum, Neilr. Aufz. Nachträge (1870.). 86. old. szerint id. munk.

Beregszászon a „Nagyhegy“ szőlői felett elterülő sarjerdőben több példányt láttam s ott szerzett értesülés szerint e környéken még Nagybereg, Kigyós, Nagymuzsaly, Bene és Karászó dombos erdeiben is előfordul.

A Beregszász—Munkács közti dombokat nem kutattuk át. Fekete Lajos min. tanácsos évekkal ezelőtt a Munkáctól északra eső Szerencsfalva szőlőhegyeinek sarjerdeiben látta.

Az említett termőhelyeket összekötve, körülbelül megkapjuk azt a vonalat, amely a síkvidék és a magasabb hegyek között a síkság periferiájának dombvidékére szorítózkodó, a kultura (főleg szőlők) által megszagattott és igen keskeny szalagra összezsugorodott tenyészeti területének északi nyulványát adja. E különös alakulás kizárólag e vidék orografiai helyzetével magyarázható. Tudvalevő, hogy az ezüsthárs Alföldünknek csak legdélibb területén fordul elő, délen is főleg a dombvidékeket lakja, de a hegységben (zárt bükkállományok között) is gyakori, még délebbre (a Balkánon) a magashegységbe is eljut. Ilykép természetes, hogy északi határállomásain sem a síkon, sem a hegyvidék belsejében nem terem és zárt bükkösökben bizonyára hiányozni fog. A körülmények véletlen találkozása¹ hogy az ezüsthárs tenyészetének itt kb. ugyanaz a régió kedvez, mint a szőlőtenyésztésnek, amiből az is következik, hogy az ezüsthársat éppen a szőlőművelés szorította ki az északeleti vidék némely területéről. A szőlők környékén lévő kedvező fekvésű tölgyesek és miután ezeket is pusztították, a tölgy-sarjerdők rejtik még itt-amott, de e szigetek közt az egykori összefüggés az elmondottak után nyilvánvaló.

(A növ. szakosztály 1913. évi ápr. hó 9-én tartott üléséből).

Langer S.: Spirogyra proavita n. sp.

Az északnyugati határ mentén fekvő vármegyékben végzett gyűjtéseim alkalmával olyan Spirogyra-alakra akadtam, amely úgy morfológiai, valamint biológiai tulajdonságait tekintve új fajnak bizonyult.

Ez a Spirogyra egyéb Conjugatae csoportjaiban elszórtan fordul elő. Már az anyagnak a preparáló mikroszkóppal való áttekintésekor szemembe ötlöttek ama szokatlan és a rendestől elütő szerkezetű párosodási csatornák, melyek elvétye ugyan más fajokon is észlelhetők, de ezen a fajon, állandó jellemző

¹ Lásd még: Moesz G.: Adatok Bars vármegye flórájához. Bot. Közl. X. (1911.) 171.